

Themapreek Focus 0.3 'Verlegenheid' Psalm 51:12-17 (icm Openbaring 2:1-7)

Gemeente van Jezus Christus,

Focussen op Christus. Dat begint met ont-moeten. Door als Maria Jezus te ontmoeten aan zijn voeten. En door als Martha al onze eigen druktemakerij los te laten. Dat vraagt moed. De moed afhankelijk te zijn van een ander. Jezus te erkennen als de Meester wiens leerling we willen zijn.

Jezus is er. En Hij roept ons. Martha, Martha. Om het voorbeeld te volgen van Maria. Dat ongehoorde voorbeeld. Dat moedige voorbeeld. Dat levensverrijkende voorbeeld. Om te focussen op Jezus. Die er is. In onze dorpen. Midden in onze wereld, midden in onze drukte. Daar creëert Hij ruimte. Voor een ontmoeting. Met Hem. Zodat we Hem leren volgen. Op de weg van Gods Koninkrijk.

Een weg waarop we ons vervolgens verwonderen. Vanuit de brief aan de Filippenzen hoorden we de kern: 'Hij die het goede werk in ons begonnen is, zal dat ook voltooien tot op de dag van Jezus Christus.' Verwondering. Focus wil allereerst een beweging naar binnen maken. Naar het hart van onze gemeente. Naar ons eigen hart. Samen ontdekken we wie God is. In het leven van de gemeente, in ons eigen leven. En daarover verwonderen we ons. Daarom zijn we dankbaar. Omdat we beseffen dat God al zoveel doet, en al zoveel heeft gedaan. In onze gemeente. In onze persoonlijke levens. Prachtig om dat ook vanmorgen, in ons dankgebed, een plek te hebben kunnen geven. Verwondering.

En nu zetten we een volgende stap. De beweging naar binnen, als we focussen op Jezus, brengt ons tot verwondering. Over de trouw van God. Over zijn werk dat doorgaat. Zijn Koninkrijk breekt baan. Daarheen zijn we op weg. Jesaja profeteert: 'Hoe lieflijk zijn op de bergen van hem die het goede boodschap, die vrede laat horen, die een goede boodschap brengt van het goede, die heil laat horen, die tegen Sion zegt: Uw God is Koning.'

Prachtige woorden, evangeliewoorden. Grote woorden. Ons vaak té grote woorden. De focus op Jezus, op de goede boodschap van het Koninkrijk van God, dat bepaalt ons ook bij de boodschapper. Bij ons als gemeente, bij u, jou en mij. Hoe we vaak stilvallen. Verlegen om gelovige woorden, die onze daden vergezellen en duiden. Verlegen om gelovige daden, die onze woorden tastbaar maken.

Broeders en zusters, vanmorgen is verlegenheid het kernwoord. Een woord dat we zorgvuldig in het midden van de gemeente leggen. Behoedzaam. Want het is een kwetsbaar woord. Omdat het dichtbij komt. Ik moet denken aan een recente aflevering van het tv-programma Zorg uit handen, waarbij bekende Nederlanders voor een aantal dagen de mantelzorg van willekeurige Nederlanders overnemen. Olcay Gulsen zorgt een week voor Adri, een man met een hoge dwarslaesie, die ook nagenoeg blind is. Gevolg van een beschieting. Op een bepaald moment vertelt Adri dat hij sinds dat moment nooit meer in de spiegel heeft gekeken. Hij weet dus niet hoe hij er nu uitziet. Aangrijpend. Maar we begrijpen allemaal hoe moeilijk een confrontatie met je eigen gebrokenheid en kwetsbaarheid kan zijn. En dat je daarvoor terugdeinst.

Zo is het, denk ik, ook als het gaat om ons geloof. In de spiegel kijken is niet gemakkelijk. En daarbij lopen het persoonlijke en het gezamenlijke geloof steeds in elkaar over. Christelijk geloof heeft die persoonlijke kant, die directe verbinding tussen God en ons als de ene mens. Coram deo. Voor Gods aangezicht. Tegelijk kan in het christelijk geloof u, jij of ik als enkele gelovige nooit op zichzelf bestaan. Geloven kun je niet in je eentje. En daarom is de geloofsgemeenschap cruciaal.

Zo kijken we vanmorgen in de spiegel. Alleen, en ook samen. Nou ja, ons wordt een spiegel voorgehouden. Misschien is het nog wel iets voorzichtiger te zeggen. Hij wordt ons aangereikt. Een spiegel. Als uitnodiging. Om toch te kijken. Eerlijk naar onszelf. Als leerling van Jezus. Met je geloof, je ongeloof, je twijfel, je houvast. Maar ook kijkend als geloofsgemeenschap. Als een volgende stap naar binnen. Waar we geconfronteerd worden met wat er aan onze kant vaak niet goed gaat als het aankomt op geloven. Onze verlegenheid. Onze sprakeloosheid. Een woord dat bisschop De Korte van Den Bosch vaak gebruikt. Hij zegt ergens: 'Veel katholieken kunnen er maar moeilijk over praten. Vroeger kon je nog meezwemmen, maar nu komt het aan op een persoonlijk ontwikkeld geloof als je wilt standhouden als christen.' Ik voeg eraan toe: dit geldt voor protestanten net zo goed als voor katholieken. Sprakeloosheid speelt ons parten.

Dichtbij huis. Letterlijk. In ons gezin, in onze familie. Woorden vinden die uitdrukken wat het geloof voor je betekent op dat concrete moment. Op kruispunten. Als je reden hebt te danken. Als je reden hebt te schreeuwen. Maar ook in het alledaagse. Waarom je die keuze maakt. Waarom je graag ziet dat je kinderen iets op deze manier doen, en niet anders. Opvoeding, gevuld vanuit je geloof. Betrokkenheid bij je volwassen kinderen, bij je kleinkinderen. Zoekend naar een woord van wijsheid. Een woord dat richting geeft.

Sprakeloosheid. Die zoektocht om je geloof woorden, handen en voeten te geven. In het gezin, maar verder ook op al die plekken waar we zijn als we niet hier samen zijn. Die momenten van aarzeling. Van zwijgen. Wegkijken. Vergoeilijken. Toch meedoen. Momenten van toch proberen gelovend te spreken, maar te vlug. Of niet wat je éigenlijk bedoelde te zeggen. Momenten dat je gelovig handelt, maar niemand het lijkt op te merken.

Verlegenheid. Zo'n woord waar eigenlijk geen woorden bij passen. Netzomin als bij sprakeloosheid. Het zijn woorden die ons stilzetten. Tot stilte manen. We gaan bij onszelf te rade. Stellen de vraag. Die kwetsbare vraag. Hoe staat het tussen God en mij? Die eerste liefde. Kan het zijn dat we die kwijt zijn geraakt? Zoals blijktbaar de gemeente in Efeze was gebeurd?

Die brief reikt een spiegel aan. Van Christuswege. Net als dat lied. Die psalm. 51. Die we lazen en deels zongen. Woorden uit dat lied gebruiken we vanmorgen als spiegel voor ons. Die wordt ons aangereikt. Aan jou, u, mij. Persoonlijk. En ook aan ons samen als gemeente. In de hoop dat we de confrontatie aandurven. Zodat we niet te hart van stapel lopen. Maar de tijd nemen. Om vervolgens verder te kunnen gaan.

Ook in deze liederen van Israël gaan het persoonlijk en het gezamenlijke samen op. Ja, dit is een lied van David. Maar toen Israël dit lied opnam in haar liedboek, gaf ze daarmee aan: ook deze geloofservaring overstijgt die van David alleen. We herkennen dit. Bidden dit gebed met hem mee. En wij, gelovigen uit de heidenen, zingen biddend mee. **We** zetten de woorden op het scherm.

Broeders en zusters, dit lied is een gebed van verootmoediging. Een gebed waarin we onze schuld en ons tekort belijden. Op de drempel van onze morgendiensten bidden we vaak zo'n gebed. Nu klinkt het zelfs als centraal element in de eredienst. Gebeden als dit zetten ons op onze plek. Doen ons beseffen dat wij mensen zijn, die verschijnen voor het aangezicht van een heilige God. Met onze nood, onze zorg, onze dankbaarheid. En ook met onze schuld en ons tekort. Dat zijn geen akkoorden die we gemakkelijk aanslaan. Geen tonen die we als vanzelfsprekend laten klinken. Eerder het tegendeel. En toch. Toch is het een grote gave van God dat ook deze woorden klinken mogen. Dat er een plek is waar je met je schuld terecht kunt. Met je tekort. Dat zondigen. Dat missen van je doel als mens. Als geloofsgemeenschap. Zonder zijn bevrijdend eerlijke plek ben je op jezelf aangewezen. En hoevelen lopen er in onze tijd niet hopeloos vast.

Nee, Psalm 51 meebidden is niet goed voor je ego. Dit zijn geen woorden om goede sier mee te maken naar de mensen. En ook niet naar God. Maar het schept uiteindelijk wel ruimte. Ruimte die er is bij Hem alleen.

De dichter heeft God in het eerste deel van het lied zijn zonde beleden. Het is een gebed om genade. Om een nieuwe kans, onverdiend. Omdat hij er een puinhoop van heeft gemaakt. Het later toegevoegde opschrift linkt het lied aan David, die overspel pleegt met Bathseba, en haar man Uria laat vermoorden.

Maar zoals we eerder zeiden, liederen als dit gaan mee op de geloofsweg van Gods volk. Laten zich niet vastpinnen op één specifieke situatie. En zo klinken de woorden van het tweede deel van de psalm vanmorgen hier in verbinding met onze missionaire verlegenheid.

Want ook daarin zit een element van schuld en tekort. Ja, de culturele omstandigheden van ontkerkelijking en secularisatie spelen een grote rol. En daarnaast zijn er nog talloze andere factoren te noemen, buiten ons, die verlegenheid en sprakeloosheid begrijpelijk zouden kunnen maken. Maar dat is nooit het hele verhaal. Wij zijn er ook zelf met huid en haar bij betrokken. We zouden ook andere keuzes kunnen maken. Die eerste liefde, die hebben we vaak niet onderhouden zoals wel had moeten. En daarom past het om stil te worden. En te bidden. Een gebed van verootmoediging. Dat is een houding die niet hoog van de toren blaast. Maar eerlijk erkent hoe de zaken ervoor staan. En daarom lazen we het hele lied.

En zo bidden we vanmorgen ook dit tweede deel mee. Een gebed om vernieuwing. Om herstel van wat kapot ging. Wat we kwijt zijn geraakt. In het besef dat God degene is die we daarbij nodig hebben. Er is iets nieuws nodig. Herschepping. Dat kan alleen God zelf doen. Tot Hem richten we ons. 'Schepp mij een rein hart, o God, en vernieuw in mijn binnenste een standvastige geest. Verwerp mij niet van voor uw aangezicht en neem uw heilige Geest niet van mij weg.'

Nee, stel je voor. In de brief aan Efeze is dat ook aan de orde. Dat de lampenstandaard, symbool voor Gods aanwezigheid, wordt weggenomen. Gods aanwezigheid in ons midden, dat is zijn heilige Geest. Nee, daar kunnen we niet zonder. Gods Geest betekent scheppingskracht. Dat er nieuwe dingen gebeuren kunnen! Die niemand voor mogelijk had gehouden. Vastgeroeste patronen doorbroken worden. Gods Geest betekent aanwezigheid, creativiteit, leven! Gods Geest rust toe en geeft kracht. Gods Geest vervult ons ook met stil ontzag. Gods Geest geeft diepe vreugde.

Dat klinkt door in vers 14. 'Geef mij de vreugde over uw heil terug.' Dat is die eerste liefde. Dat je weer écht blij kunt worden over het heil. De redding. Dat je je geborgen weet bij God. Je enige troost in leven en sterven. De enige die je werkelijk geluk kan geven. Gemarkeerd als vaste belofte van Godswege toen we door de doop geplaatst werden op de weg van het geloof. Vreugde! Die vreugde om het heil, daarom zijn we verlegen. Als christenen vandaag. Als gemeente hier en nu. Daar bidden we om.

Net als om een geest van vrijmoedigheid. Diezelfde Geest van God die ons trouw leert, standvastigheid. Diezelfde heilige Geest onderwijst ons op zijn leerschool vrijmoedigheid. Nee, vanuit onszelf is het maar een wankel en aarzelend gebeuren. Gaan we, zoals de dichter van dit lied, vaak ongekend hard onderuit. Maar laat het daar dan vervolgens niet bij zitten, gemeente! Belijd je schuld. Eerlijk voor Gods aangezicht. Bid om Gods Geest, die standvastigheid geven kan in plaats van wankelingen. Die vrijmoedigheid geven kan in plaats van aarzelingen.

Broeders en zusters, geleid door de Geest van God leidt herstel tot dienst. Dienst aan onze hemelse koning. Ja, dan kruipen we uit onze verlegen schulp. Niet met grote woorden van onszelf, maar met de grote evangeliewoorden van God. Vers 15. 'Dan zal ik overtreders uw wegen leren, en zondaars zullen zich tot U bekeren.'

Het is nodig, ook vandaag, dat God iets nieuws doet. Zijn kerk herschept. Zijn kerk die verlangt naar de aanwezigheid van de Geest. Vanwege onze eigen verlegenheid en sprakeloosheid. Want waar de Geest waait, daar delen we wijsheid, daar maken we anderen de heilzame, begaanbare wegen van de Heer bekend. En dat niet alleen, daar gaan we ook zingen. Dan zit er muziek in het leven van de gemeente. Tijdens haar samenkomsten, en daar waar we op al die andere momenten zijn.

Vers 16 en 17. 'Red mij van bloedschulden, o God, God van mijn heil. Dan zal mijn tong vrolijk zingen van uw gerechtigheid. Heere, open mijn lippen. Dan zal mijn mond uw lof verkondigen.'

Die vaak zo gesloten lippen van ons. We bidden dat God ze openen zal. Zodat we weer boodschappers worden van het heil. Prachtig vind ik dat zinnetje in vers 16. Waar de dichter zijn gebed heel persoonlijk maakt. 'God, God van mijn heil'. Gemeente, daar komt het ook voor ons vanmorgen op aan. Dat je die woorden mee kunt zingen, na kunt spreken. Misschien sinds lange tijd weer. Misschien wel helemaal voor het eerst. Dat deze God, de God van Israël, de Vader van Jezus Christus, de God is van je heil. De God die je houvast geeft in dit leven. Ondanks al je falen. De God die je hoop geeft, boven dit leven uit, op zijn rijk dat komt. Heer, open onze lippen. Zodat we zingen. 'Geef mij de vreugde over uw heil terug. Ondersteun mij met een geest van vrijmoedigheid.' 'Goede Geest, wek ons vertrouwen. Die ons spreken, hoe verlegen.' 'Herstel mijn eerste liefde, die ik ooit had voor U. Want ik wil van U houden. Nog zoveel meer dan nu.' Amen.